

Делегация.

Делегацията е изявление, чрез което едно лице заповядва (нарежда) на друго да престира (делегация за плащане) или да се задължи да престира (делегация за задължаване) на трето лице. Лицето, от което изхожда заповедта, се нарича делегант; лицето, до което тя е отправена – делегат; а лицето, на което ще се престира или спрямо което ще се поеме задължение – делегатар.

Нашето законодателство никъде не се занимава изрично с делегацията. Но това не дава основание за заключението, че институтът днес е отпаднал. Днес практическото значение на делегацията е стеснено в една от областите на нейното приложно поле: менителницата (най-видният представител на т.нар. делегация за задължаване) почти не се употребява днес. В замяна широко приложно поле имат днес чековете, акредитивите, платежните нареждания и акцептите при платежните искания (това са все делегации за плащане). Всички споменати институти са правно уредени.

Делегацията има погасително действие – ако не във всички, то в повечето случаи на приложението си. Това е основанието тя да се разглежда м/у способите за погасяване на ОблОтния, на задълженията. Делегацията може да има погасително действие само ако има дълг за погасяване. Следователно погасителен ефект може да има само тази делегация, която се извършва м/у вече облигационноправно обвързани лица и във връзка с тази им обвързаност.

Всъщност делегацията не е новация. Понякога делегацията повлича новация, този резултат не е нейна необходима, а само възможна последица.

I. Делегация, предшествана от предишни задължения - делегацията е възможна най-напред м/у лица, които вече са облигационноправно обвързани. Тогава нещата се развиват по няколко начина:

1) Делегация за плащане – може кредиторът (делегант) да нареди на длъжника си (делегат) да престира дължимото на трето лице (делегатар) – обикновено негов

кредитор. С други думи кредиторът отправя на длъжника си една заповед за плащане. С изпълнението на тази заповед делегатът се освобождава спрямо делеганта, а делегантът – спрямо делегатаря. Извършено е нещо равносилно на изпълнение на две задължения. При тази делегация нямаме новация, защото не възниква никакво ново задължение на мястото на досегашното.

- чекът е най-изтъкнатият представител на делегацията за плащане – това е писмен документ, с който издателят му (делегант) безусловно нарежда на едно лице (делегат), в когото има пари (покритие), да заплати на посоченото в документа лице (делегатар) определена сума пари.

- платежното нареждане на организация до клона на банката, който води разплащателната ѝ сметка, също съставлява една делегация за плащане. Организацията-купувач нарежда на банката да плати на доставчика ѝ.

- делегация за плащане възниква и по повод платежното искане – това искане отправя доставчикът на една стока чрез своята банка до банката, която води разплащателната сметка на купувача на стоката. Банката на купувача плаща искането в качеството си на делегат. Тя се счита делегирана да плати на доставчика (делегатар), защото купувачът (делегант) ѝ е наредил (я е овластил) да направи това с изричното или мълчаливо акцептиране на платежното искане.

2) Делегация за задължаване – когато към делеганта не е отправена една заповед за плащане, а заповед за поемане на едно задължение към делегатаря – заповед за задължаване. В този случай може да имаме:

а) активна делегация – ако кредитора нарежда на длъжника си да се задължи да престира дължимото към трето лице, срещу което го освобождава от досегашното му задължение към него. Тази делегация е новативна, защото задължението на делегата към делеганта се погасява и на негово място възниква ново задължение на делегата към делегатаря, т.е. това е субективна новация със смяна на кредитора.

Б) пасивна делегация – ако длъжникът (делегант) нарежда на трето лице (делегат) да се задължи да престира дължимото на кредитора му (делегатар), т.е. длъжника

(делегант) предлага нов длъжник (делегат) на кредитора си (делегатар). Това ще бъде валидно, ако кредиторът приеме предлагания длъжник, но са възможни няколко случая:

- когато кредиторът се е съгласил да приеме нов длъжник на мястото на стария, когото освобождава, т.е. имаме съвършена делегация, която има новативно действие;

- когато кредиторът приема новия длъжник наред със стария, но без да го освобождава от задължение, т.е. имаме пасивна, несъвършена делегация, няма новация. Тогава кредиторът има насреща си двама длъжници, но стария длъжник е приравнен на поръчител, гарант за изпълнение. Кредиторът може да иска изпълнение както от стария, така и от новия длъжник.

В) делегацията може да бъде едновременно и пасивна, и активна. Възможно е длъжникът (делегант) да заповяда на собствения си длъжник (делегат) да се обвърже за дължимото към кредитора му (делегатаря); и да е уговорено, че с реализирането на тази операция се погасяват както дългът на делеганта към делегатаря, така и този на делегата към делеганта. Тази делегация предизвиква промяна на длъжника (в отношението между делегант и делегат). Делегантът вече не е нито кредитор на делегата, нито длъжник на делегатаря. Нов дълг възниква между делегата и делегатаря. Тази делегация е очевидно новативна.

Менителницата е представителят на делегацията за задължаване. Тя и писмен документ, с който издателят му (делегант) безусловно нарежда на друго лице (делегат) да се задължи да плати определена сума пари на посоченото в документа лице (делегатар) или на лице, на което посоченият ще нареди с джирото си.

Делегацията съставлява една абстрактна сделка. Това особено ясно проличава при делегацията за задължаване. Абстрактна е, защото този, който е приел да плати менителницата, не може да възрази на приносителя на менителницата, че не дължи нищо на издателя на менителницата.

